

Katheter geassocieerde urineweginfectie (CAUTI): voorkomen en aandachtspunten

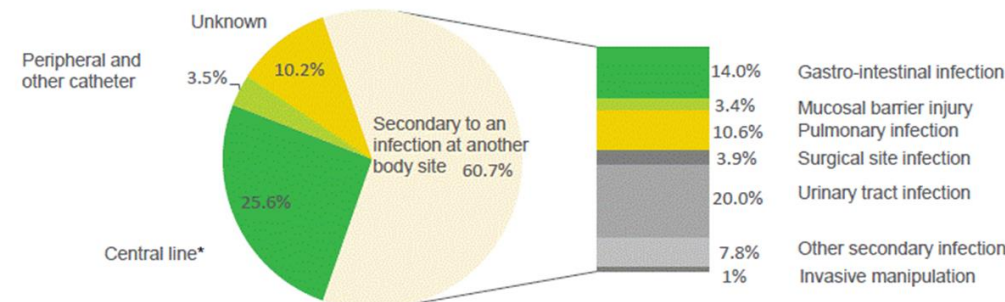
Elise Ferket – Verpleegkundig Specialist Urologie

7408

Urineweginfecties

- UWI behoren tot de meest voorkomende zorginfecties en vormen ongeveer 18% van alle ZH infecties in België.
- UWI in een ZH zijn vaak (70%-80%) het gevolg van een urinaire verblijfskatheter.
- Te veel urinaire verblijfskatheters (21 tot 38% geen gerechtvaardigde indicatie) en 31 tot 47% te lang ter plaatse.
- Alternatieven nog onvoldoende toegepast (intermittente katheterisatie, condoomkatheter)
- UWI zijn de oorzaak van 20% van alle bloedbaaninfecties in het ZH.

Figure 9 • Sources of hospital-associated bloodstream infections, Belgium 2022 (*Includes 'confirmed', 'probable' and 'possible' central line-associated bloodstream infection)

Among all HABSI with a urinary tract infection as source 49% (n=710) were catheter-associated.

Urineweginfecties (UWI)

- ▶ Urine = steriel

- ▶ Bacteriurie
 - ▶ Zonder symptomen
 - ▶ Met symptomen

Pathogenese

- ▶ Micro-organismen kunnen in de urinewegen terechtkomen:
 - ▶ Bij het inbrengen van de katheter
 - ▶ Endogeen: perineaal, vaginaal, rectaal
 - ▶ Exogeen: besmette handen van gezondheidswerker
- ▶ Door migratie via de binnenkant(intraluminaal) of buitenkant (extraluminaal) van de katheter
- ▶ Bacteriurie: aanwezigheid van bacteriën in de urine (kweek met ten minste 105 CFU/ml)

Soorten UWI

- ▶ Lage UWI
 - ▶ Meestal door fecale flora
 - ▶ Opstijgend van urethra naar blaas
- ▶ Hoge UWI
 - ▶ Verdere verspreiding naar nieren
 - ▶ Pyelonefritis (nierbekkenontsteking)
 - ▶ Evolutie naar sepsis (bloedbaaninfectie)

Urineweginfecties

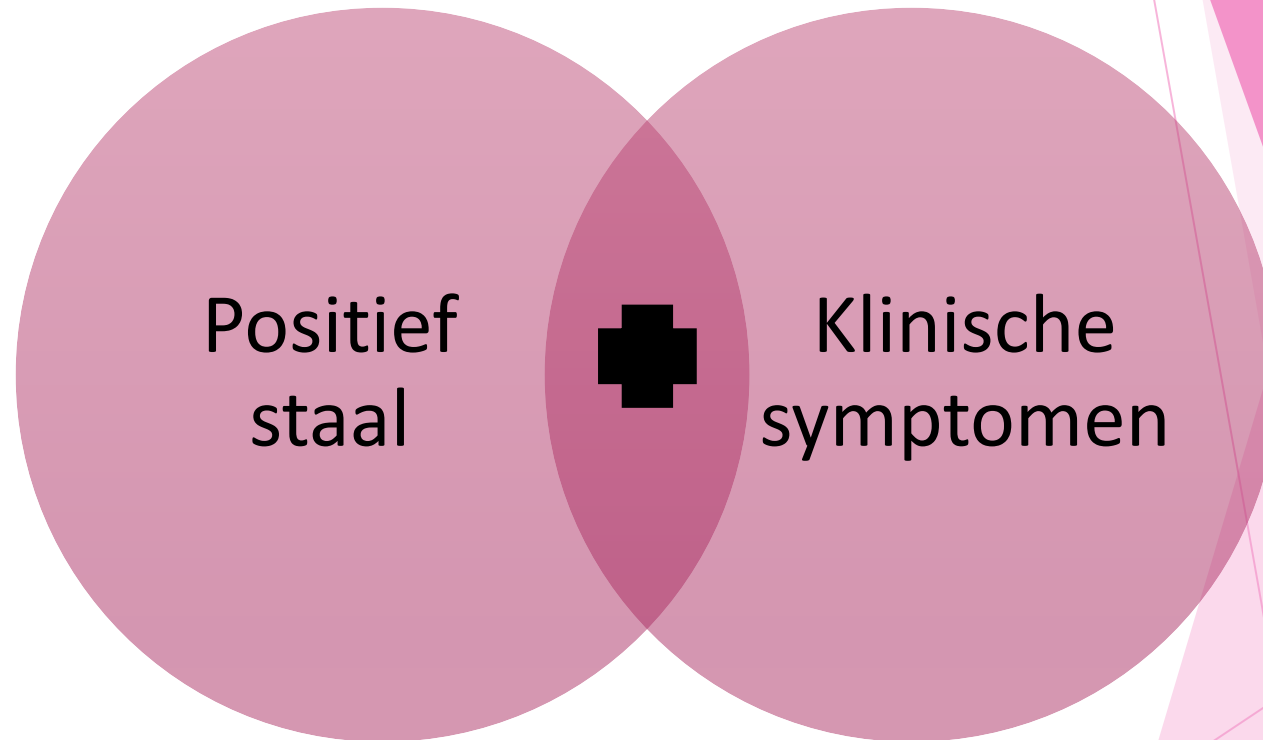
▶ Symptomen

▶ Cystitis

- ▶ Pijn of gevoeligheid onderbuik
- ▶ Dysurie
- ▶ Urgency
- ▶ Frequency
- ▶ Met of zonder hematurie

▶ Pyelonefritis

- ▶ Koorts met of zonder rillingen
- ▶ Algemeen onwel
- ▶ Flankpijn
- ▶ Nausea/braken
- ▶ Met of zonder symptomen cystitis

Urineweginfecties

▶ Risicogroepen

- ▶ Diabetes mellitus, verminderde weerstand/suikerrijke urine
- ▶ Afwijkingen nieren/urinelwegen
- ▶ Neurologische blaasfunctiestoornissen
- ▶ Zwangere vrouwen

▶ Risicofactoren

- ▶ Residuvorming
- ▶ Geslachtsgemeenschap, condoom- of pessariumgebruik
- ▶ Postmenopauzale urogenitale atrofie
- ▶ Blaas- of nierstenen
- ▶ Verblijfskatheters (CAUTI)
- ▶ Verminderde weerstand - Ouderen

Staalafname

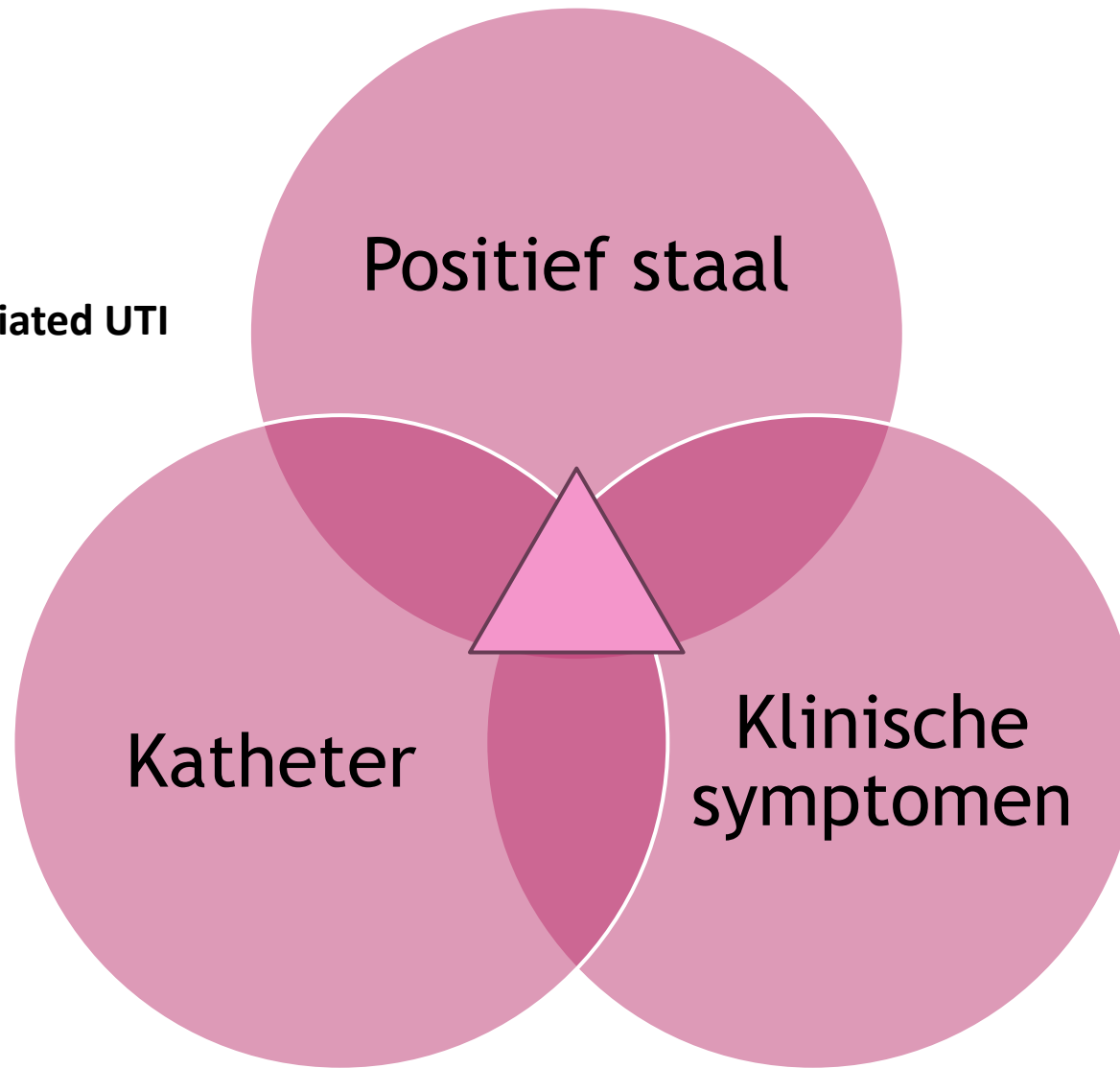
- ▶ Geen speciale maatregelen nodig bij volwassen zonder katheter (NHG)
- ▶ Steriel potje
- ▶ Urinestaal zo vers mogelijk (4u in de blaas)
 - ▶ Te kort in de blaas → nitriet fout negatief
 - ▶ Ochtendurine niet noodzakelijk (hoogste concentratie stoffen)
 - ▶ Positief is positief
- ▶ Staal op kamertemperatuur 2u → daarna onbetrouwbaar
- ▶ Staal in koelkast tot 24u te bewaren
- ▶ Afname midstream (**gewassen plas**)
 - ▶ Man: Voorhuid naar achteren, schone meatus, midstream
 - ▶ Vrouw: Spreiden labia, schone meatus, midstream
 - ▶ Kind: Ontsmetten, steriel zakje kleven of clean catch/ quick wee, sondage of suprapubische punctie

Staalafname

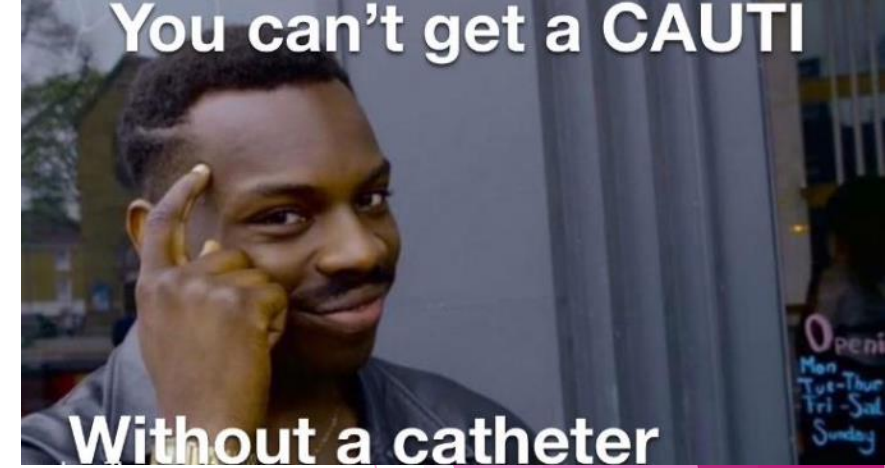
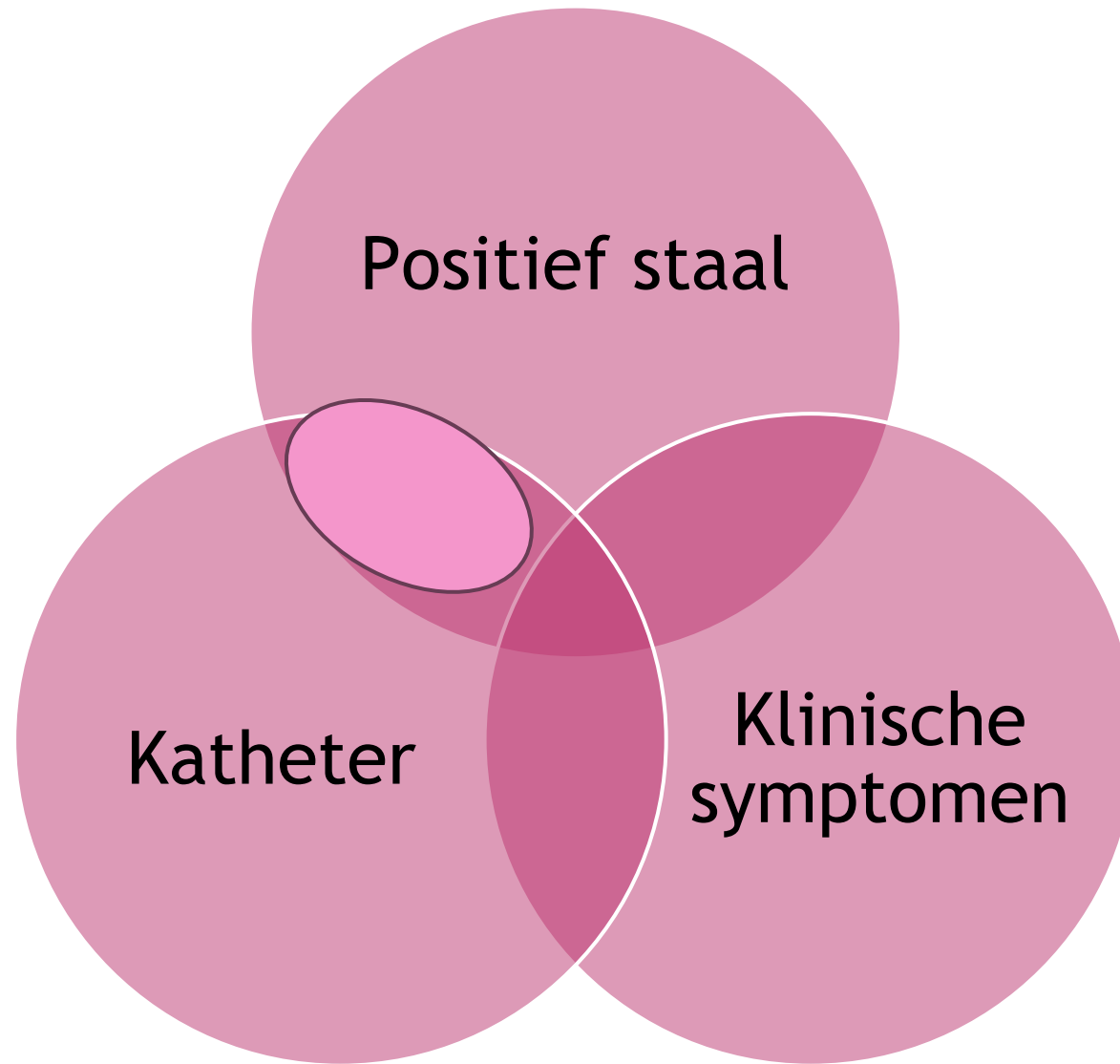
- ▶ Patiënten bij wie het nemen van een midstream extra aandacht vraagt:
 - ▶ Verwarde patiënten
 - ▶ Personen met cognitieve en/of functionele beperkingen
 - ▶ Zwaarlijvige personen bij wie het moeilijker is om de genitale streek goed te zien of de schaamlippen te spreiden
 - ▶ Patiënten met een frequente drang om te urineren.
- ▶ Bij twijfelachtige techniek overgaan tot eenmalig sonderen

CAUTI

► Catheter-associated UTI

CAUTI

CAUTI

- ▶ 3 criteria:
 - ▶ De patiënt heeft een urinaire verblijfskatheter die
 - ▶ >48u aanwezig is geweest op de dag van vermoeden van de UWI,
 - ▶ nog aanwezig
 - ▶ of de dag voordien verwijderd
- ▶ De patiënt vertoont **minstens één** van de volgende tekenen:
 - ▶ koorts(>38°C), suprapubische gevoeligheid, gevoeligheid of pijn in de costovertebrale hoek (flank), dringend naar toilet moeten gaan, vaak naar toilet moeten gaan, dysurie (niet relevant bij aanwezigheid van verblijfskatheter)
- ▶ De patiënt heeft een urinekweek met niet meer dan 2 species geïdentificeerde bacteriën, waarvan één van beide met meer dan 105 CFU/ml

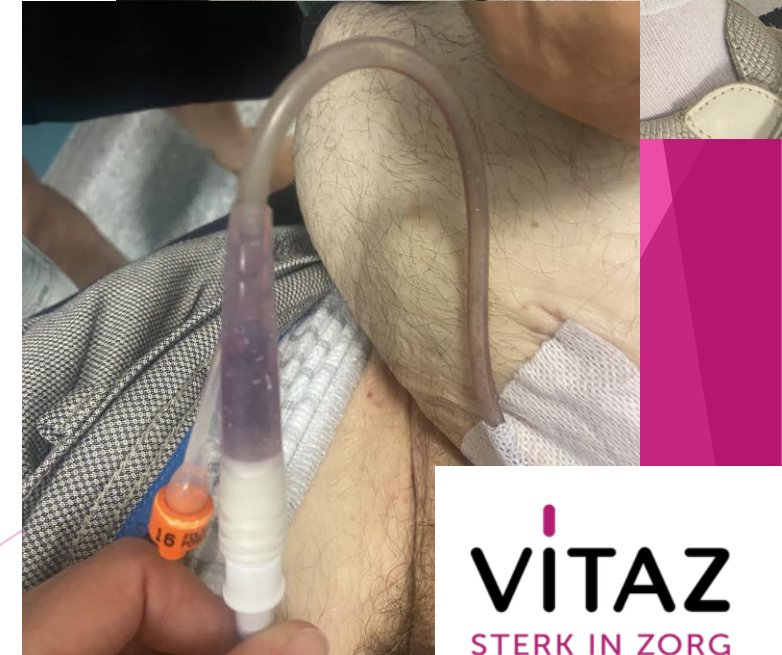
Vermoeden CAUTI

- ▶ **Geel (licht, donker, fel, wit)**
- ▶ **Troebel**
- ▶ **Schuimend**
- ▶ **Grijs of bruin**
- ▶ **Groene of Blauwe urine**
 - ▶ Urineweginfectie met pseudomonas
 - ▶ Antibiotica uit de sulfonamidengroep
 - ▶ Tricyclische antidepressivum: amitriptyline
 - ▶ NSAID: indometacine dat soms bij reuma is geïndiceerd
 - ▶ Maagzuurremmer: cimetidine
 - ▶ Diureticum: triamteren
 - ▶ Sildenafil (Viagra®)
- ▶ **Paarse urine**

Purple bag syndroom

- ▶ Niet schadelijk
- ▶ Risicogroepen: vrouwen en chronisch vermoeide patiënten met langdurige katheterisatie
- ▶ Het materiaal van de leidingen of opvangzak geeft paarse kleur door een enzym dat chronisch geconstipeerde patiënten afscheiden via de urine.
- ▶ Patiënt behandelen voor zijn constipatie: je vraagt hem meer te drinken en te bewegen als dat kan, en adviseert een laxeermiddel zoals Movicol®.
- ▶ Vervang het afloopsysteem → kan in zeldzame gevallen zich ontwikkelen naar gangreen van fournier

Vermoeden CAUTI

- ▶ Pyurie → infectie van de urinewegen of nierbekken
- ▶ Aanwezigheid van debris – witte vlokken als gevolg van de aanwezigheid van witte bloedcellen – door een ontsteking of tumor.
- ▶ Plaatsing van een verblijfskatheter kan pyurie veroorzaken → reactie van de blaas op het vreemde materiaal → blaaskrampen
- ▶ Kalk → bijvoorbeeld bekken fractuur in combinatie met een sps
- ▶ Uitzondering vlokkerige urine normaal!
 - ▶ Na aanleg van een continent of incontinent urinstoma is gebruik gemaakt van een stuk(je) darm, zoals een neoblaas. → Natuurlijke darmvlokken of darmslijm
 - ▶ Ondanks postoperatief spoelen met steriel water en slijmoplossende medicatie (acetylcysteïne) blijft de urine vaak wat vlokkerig, afhankelijk van de afmeting van het gebruikte stuk darm.

Staalafname CAUTI

- ▶ Niet routinematige kweken
- ▶ Altijd CAUTI bij aanwezigheid katheter of katheterisatie in laatste 48u
- ▶ 20% van de ziekenhuisinfecties → urinaire tractus → mortaliteit 10%
- ▶ Per dag 3-8% meer kans op CAUTI bij verblijfskatheter
 - ▶ Duur katheter belangrijke risicofactor!!
- ▶ Bacteriurie
 - ▶ 100% na 20 dagen verblijfskatheter
- ▶ ALTIJD: kweek + Sediment
- ▶ ALTIJD: Vermelden hoe het staal is afgenomen (midstream of gesondeerd staal)

CAUTI

- ▶ **Noodzaak katheter evalueren!! BEPERK verblijfsduur**
- ▶ Vermijd urinaire katheters, kies voor niet-invasieve urineopvangsystemen
 - ▶ Condoomkatheter
- ▶ Enkel staalafname wanneer klinische symptomen aanwezig zijn
- ▶ Na opstart Antibiotica sonde herplaatsen
- ▶ Gesloten systeem bewaren
- ▶ Stimuleren tot goede diurese en onbelemmerde drainage verzekeren
 - ▶ Knik ?
 - ▶ Fixatie van de katheter

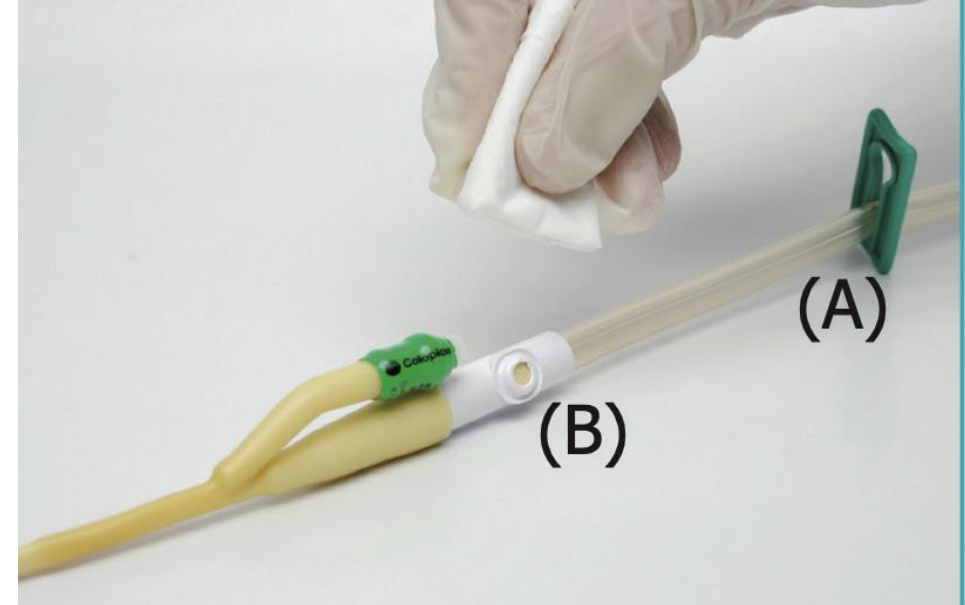
CAUTI

► Indicaties

- Als de patiënt stelselmatig ziek is
- Als de patiënt koorts heeft
- Als de behandeling niet het gewenste effect heeft
- Om andere mogelijke onderliggende oorzaken uit te sluiten (opname in ZH)

► Werkwijze

- Afklemmen van de katheter
- Aseptische wijze met een naald en een spuit via afname punt
- Ontsmetten met met chloorhexidine 0.5% in alcohol 70%.
(de ontsmettingsstof moet opdrogen gedurende minimum 30 seconden).
- Nooit uit de zak aftappen!!
- Indien geen afnamepunt → voorkom dat het aansluitpunt van de urineopvangzak in aanraking komt met de omgeving
- Indien katheter langer dan 7 dagen ter plaatse is → Wissel voor afname UC
- Bij stoma eerst nieuwe plaat en zakje
- Let op handhygiëne

Urineweginfecties

- ▶ Optimaliseren van infecties

- ▶ Verminderen van bijwerkingen/negatieve gevolgen geassocieerd met gebruik antimicrobiële middelen

- ▶ Het juiste antimicrobiële middel
 - ▶ Voor de juiste patiënt
 - ▶ Gedurende de juiste tijdsduur
- ▶ Breedspectrum antibiotica vermijden!! → in functie van resistentie te voorkomen

Niet invasieve urine opvangsystemen

Niet invasieve urine opvangsystemen

- ▶ De meest efficiënte maatregel om urineweginfecties te voorkomen → het gebruik van urinaire katheters beperken.
- ▶ Bij voorkeur door externe opvangsystemen
 - ▶ Urinaal, bedpan, urineschuitje, vrouwenurinaal
 - ▶ Plaszakje
 - ▶ Incontinentieverband
 - ▶ Condoomkatheter
- ▶ Enkel niet invasieve urine opvangsystemen gebruiken indien er geen sprake is van residu!!

Incontinentie materiaal

- ▶ Meerdere soorten en maten beschikbaar (inlegluiers, broekluiers, doorslaapluiers) keuze naargelang de noden van de patiënt.
- ▶ Steeds voor éénmalig gebruik en moeten tijdig vervangen worden, zodat de huid van de patiënt droog blijft (preventie incontinentiegeassocieerde dermatitis).
- ▶ Incontinentie forfait !!

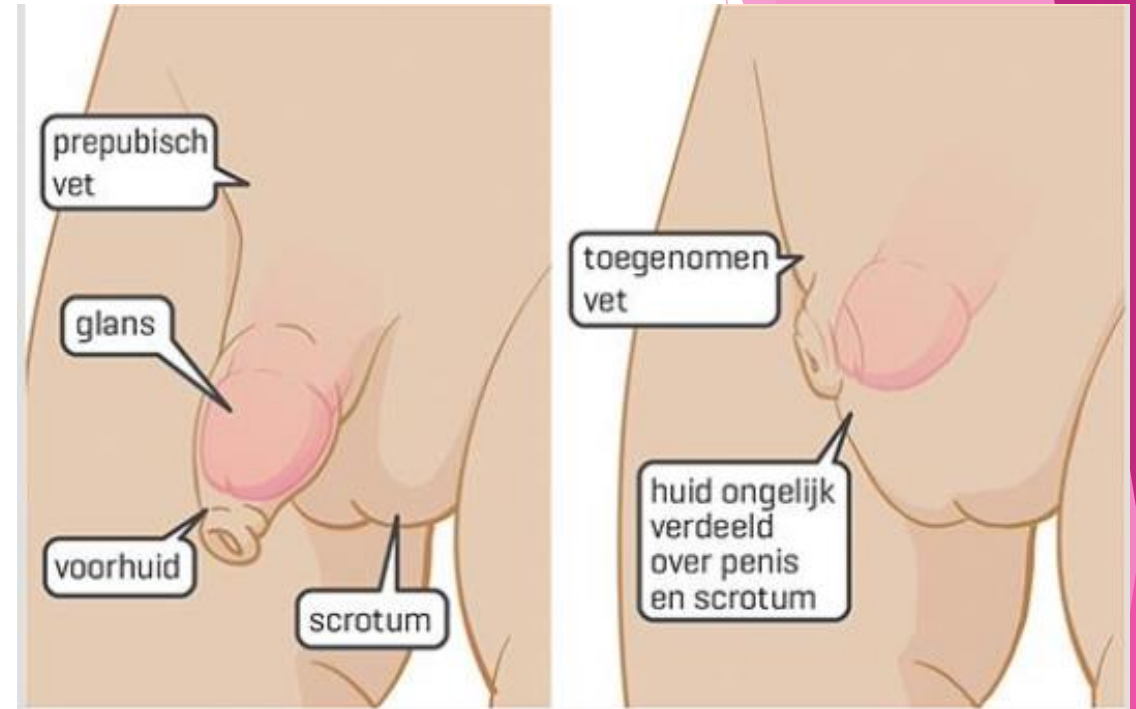

Incontinentie forfait

- ▶ Onbehandelbare incontinentie
- ▶ Vaak door de thuisverpleegkundige aangevraagd, of door uroloog of huisarts ondertekend
- ▶ Het incontinentieforfait voor **afhankelijke personen** bedraagt 610,53 euro per jaar (in 2024) en wordt jaarlijks geïndexeerd.
- ▶ Het incontinentieforfait voor **niet-afhankelijke personen** bedraagt 199,27 euro per jaar (in 2024) en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Condoomkatheter

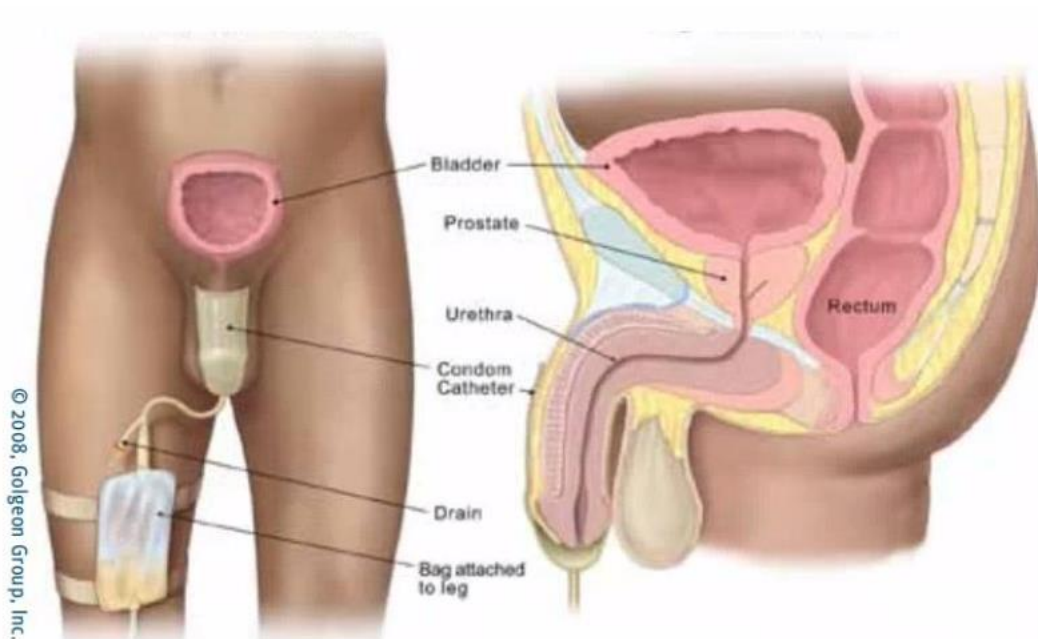
- ▶ **Mannen met urineverlies zonder residu**
- ▶ **Maat en model**
 - ▶ Range diameter: 21-40 mm
 - ▶ Grootste diameter penis - 1 CM achter de eikel meten
 - ▶ Kort en standaard model
 - ▶ Zittende houding < 5cm = kort model
- ▶ **Contra-indicaties**
- ▶ **Aanbrengen**
 - ▶ Niet scheren, wel trimmen of bijknippen
 - ▶ Wassen met water (eventueel zeep)
 - ▶ Condoomkatheter stukje afrollen (buffer zone urine : max 2-3 cm) → praktijk liever niet
 - ▶ Voorhuid vasthouden
 - ▶ Afrollen en 'handje geven'
- ▶ **Verwijderen**
 - ▶ Afwassen
 - ▶ Afrollen
- ▶ **MAX 24u ter plaatse houden!!**

Condoomkatheter

Voordelen:

- Terugbetaald
- Discreet
- Gemakkelijk aan te brengen bij goede handfunctie

Condoomkatheter

- ▶ Prep → beschermende laag + meer kleefkracht
- ▶ Kleefstrips → achter de eikel
- ▶ Barrière crème → te vettig

Condoomkatheter

- ▶ **Urine loopt onregelmatig de urineopvangzak in**
 - ▶ Controleer of er voldoende ruimte zit tussen de penis en de tip van de condoomkatheter waardoor urine vrij kan stromen.
 - ▶ Controleer of de condoomkatheter niet te strak zit, want dit drukt de urethra (plasbuis) dicht en blokkeert de urinestroom.
 - ▶ Controleer of de slang van de urineopvangzak niet geknikt zit.
- ▶ **Lekkages van urine of urine stroomt terug**
 - ▶ Zorg voor een beetje lucht in de urineopvangzak, voordat deze wordt aangesloten op de condoomkatheter. Dit voorkomt vacuüm trekken en daarmee lekkages en terugstroom van urine.
 - ▶ Leeg de beenzak wanneer deze voor ongeveer 2/3 vol zit.
 - ▶ Gebruik voor de nacht een urineopvangzak met meer capaciteit en langere slang.
- ▶ **Verwijderen gaat moeilijk**
 - ▶ Rol een warm en vochtig washandje om de penis, voordat de condoomkatheter wordt verwijderd.
 - ▶ Trek de condoomkatheter naar het lichaam toe en laat lucht onder de klee laag komen. Doe dit rondom, waardoor de klee laag langzaam loslaat.
 - ▶ Olie (slaolie, badolie) gebruiken om de klee laag op te lossen. Let op!! penis goed reinigen voordat een nieuwe condoomkatheter wordt aangebracht.

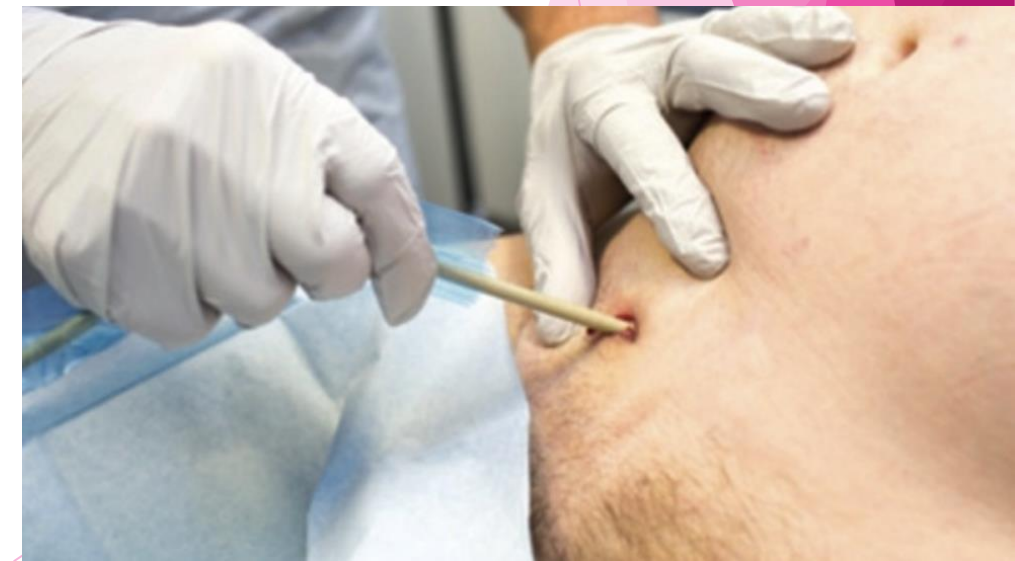
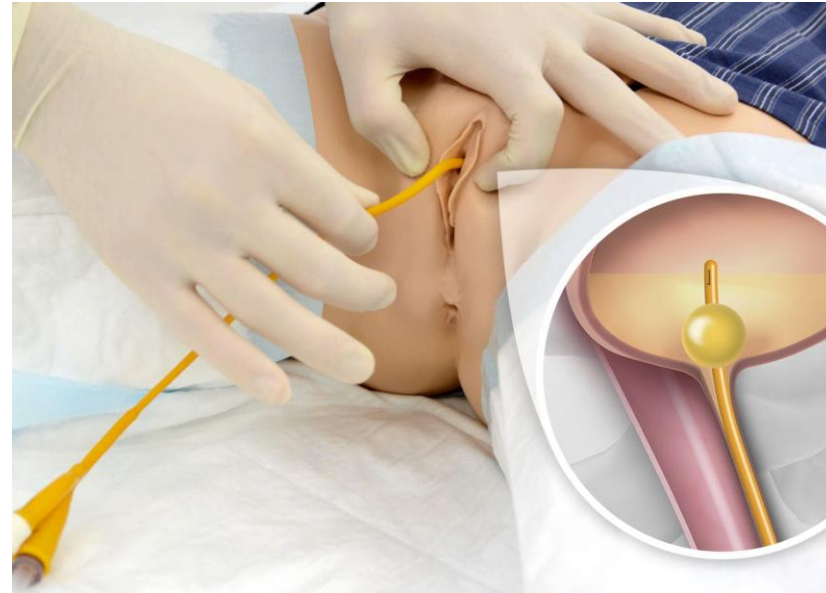
Residu bepalen

- ▶ In bepaalde gevallen waarbij spontane mictie ontbreekt, is het aangewezen om een bladderscan uitvoeren.
- ▶ Een blaasresidu van 500 à 600 ml en/of klachten van de patiënt kunnen wijzen op urineretentie.

Invasieve opvang systemen

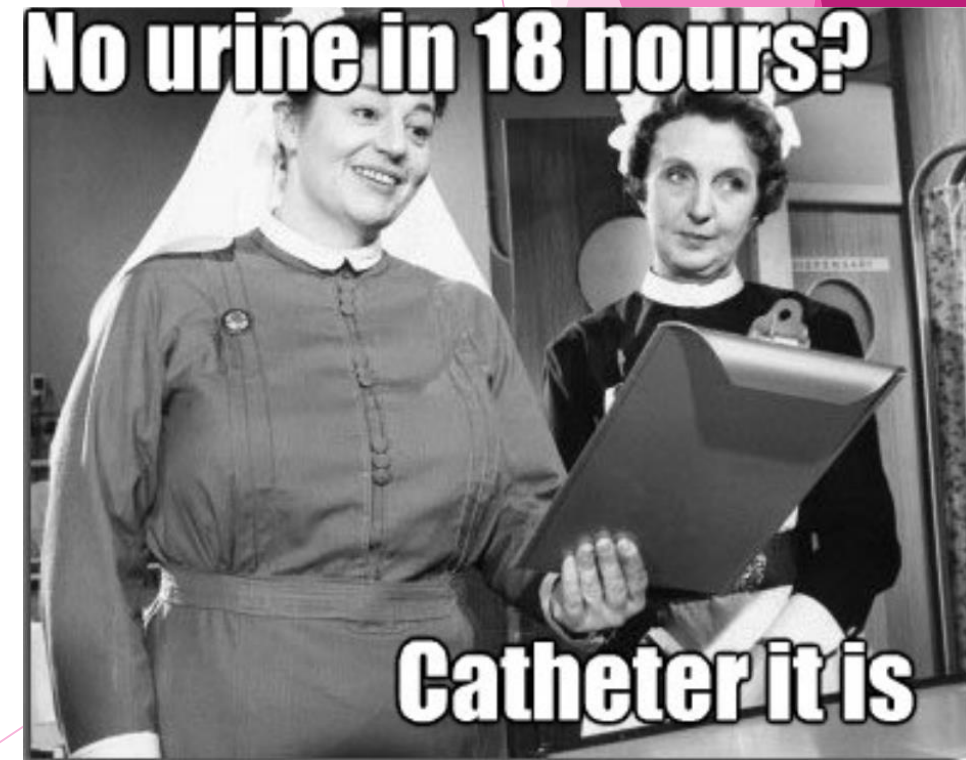
- Eenmalige transurethrale katheterisatie
- Zelfsondage (CISC)
- Transurethrale verblijfskatheter (TUS)
- Suprapubische verblijfskatheter (SPS)

Invasieve opvang systemen

▶ Algemeen:

- ▶ Medisch voorschrift/ B2 behandeling, rekening houdend met indicaties en contra-indicaties
- ▶ Urinaire katheters owv. incontinentie is niet geoorloofd
- ▶ Katheters niet langer aanwezig dan noodzakelijk

Eenmalige transurethrale katheterisatie

- ▶ Tijdelijke urineretentie waarvan verwacht wordt dat deze zich oplost na de katheterisatie (bv. Postoperatieve urineretentie)
- ▶ Lokale toediening van medicatie (bv. Cytostatica)
- ▶ Uitvoering van bepaalde onderzoeken en behandelingen, bv. cystografie.
- ▶ Staalafname → indien afname via midstream niet mogelijk is
- ▶ Residubepaling → indien echografie of bladderscan niet mogelijk is
- ▶ Blaasspoeling bij specifieke pathologie zoals hematurie of blaaschirurgie met darmsegment
- ▶ Blaasspoeling met **laluril®** (hyaluronzuur, chondroïtinesulfaat en calciumchloride)

Zelfsondage

- ▶ Urineretentie / urineresidu
 - ▶ Let op overloop urine!!
- ▶ Blaasledigingsstoornissen bv. ruggenmergletsel
 - ▶ Atone blaas
- ▶ Continent katheteriseerbare stoma
- ▶ Blaasspoeling bij specifieke pathologie zoals hematurie of blaaschirurgie met darmsegment
- ▶ Aanleren van zelfsondage / intermittente sondage door vpk
- ▶ Zelfsondage wordt ook wel Clean Intermittent Self Catheterization (CISC) genoemd, het zelf hygiënisch ledigen van de blaas op gepaste tijdstippen.
 - ▶ De frequentie varieert afhankelijk van de graad van hypocontractiliteit
 - ▶ Tot 5xdd → 5 sondes per dag terugbetaald
 - ▶ Afbouwen met sondages residu <100ml

Transurethrale verblijfskatheter

- ▶ Urinaire retentie
- ▶ Er is nood aan accurate metingen (< 2 uur) van het urinedebiet bij kritiek zieke patiënten
- ▶ Perioperatief gebruik bij specifieke chirurgische procedures:
- ▶ Patiënten die een urologische of gynaecologische ingreep ondergaan:
 - ▶ ter bescherming van suturen,
 - ▶ omwille van continue blaasspoeling postoperatief of hematurie,
 - ▶ bij ingrepen waar een lege blaas noodzakelijk is.
- ▶ Verwachte langdurige (> 3 uur) ingreep.
- ▶ Patiënten die peroperatief grote volumes infuusvloeistof of diuretica zullen krijgen.
- ▶ Nood aan (intra-operatieve) monitoring van het urinedebiet

Transurethrale verblijfskatheter

- ▶ Bevorderen van de wondheling van een open uitgebreide sacrale of perineale wonde bij vrouwelijke incontinentie patiënten
- ▶ Langdurige immobilisatie(bv. instabiele thoracale of lumbale wervelzuil, multiple traumata zoals bekkenfracturen) of buiklig
- ▶ Verhogen van het comfort bij palliatieve zorg
- ▶ Toedienen van cytotoxische medicatie t.h.v. de blaas
- ▶ Intra-abdominale drukmeting (peroperatief, op een intensieve zorgafdeling).
- ▶ Blaasspoelingen bij hematurie
- ▶ Lumbale epidurale pijn pomp
- ▶ Bepaalde urologische onderzoeken

Suprapubische sonde

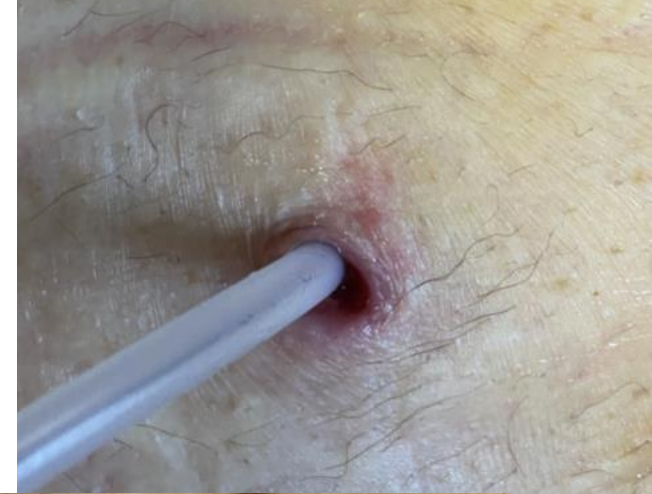
Dezelfde als voor transurethrale verblijfskatheter

Bijkomende indicaties:

- ▶ Wanneer TUS onmogelijk is zoals bij trauma, urethrastenose, tumor
- ▶ Langdurige katheterisatie (>6 weken)
- ▶ Contra indicaties:
 - ▶ Veranderde anatomie van het klein bekken (tenzij onder echo beeld)
 - ▶ Transitioneel celcarcinooma van de blaas
 - ▶ Schrompelblaas

Suprapubische katheter

- ▶ Frequentie: 3x per week of afhankelijk van de patiënt
- ▶ Geen ontsteking = geen ontsmetting
- ▶ Ontsteking = dagelijkse verzorging + ontsmetting
 - ▶ Isobetadine → maakt de huid week, droogt uit, kans op meer wild vlees, tast de katheter aan
- ▶ Barriere creme of spray
- ▶ Minimaliseer drukpunten
- ▶ Wissel van kant
- ▶ Verband niet perse nodig

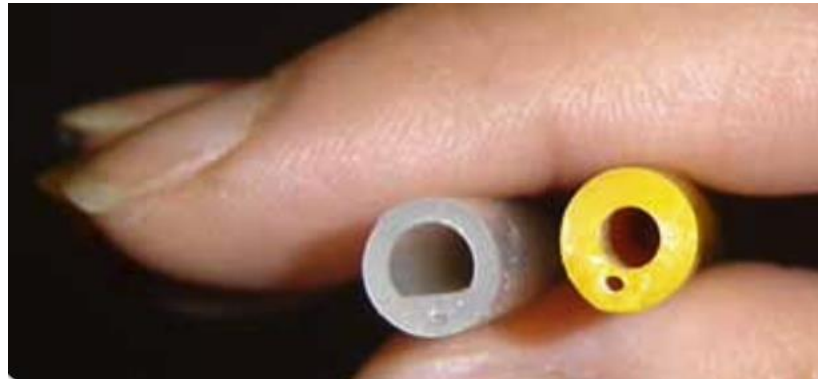
Preventieve maatregelen m.b.t. materiaalkeuze

- ▶ Katheters
- ▶ Kathetertip en aanzetstuk
- ▶ Ballon
- ▶ Diameter
- ▶ Urinecollector
- ▶ Glijmiddel

Soorten katheters

▶ Latex

- ▶ Kortdurende sondage!!
- ▶ Allergie!!
- ▶ Hoge oppervlakte wrijving
- ▶ Gevoeligheid voor korstvorming
- ▶ Klein lumen → obstructie!!
- ▶ Goedkoop

▶ Silicone

- ▶ Langdurige sondage
- ▶ Hypoallergeen
- ▶ Ongecoat, groot lumen → minder kans op obstructie
- ▶ Ballon verliest vocht → meer kans op verlies van de sonde
- ▶ Onaangename verwijdering van de sonde

Carrières

Voor gebruik bij kinderen: maat 6-10

Voor volwassenen:

maat 10	bij heldere urine, geen vuil, geen gruis (korstvorming).
maat 12-14	bij heldere urine, geen bezinksel, geen gruis, geen hematurie.
maat 16	bij enigszins troebele urine, lichte hematurie met of zonder stolsels, geen of weinig gruis, geen of weinig bezinksel.
maat 18	bij matig tot veel gruis, matig tot veel bezinksel.
bij hematurie met middelgrote stolsels.
maat 20-24	bij ernstige hematurie, als spoelen noodzakelijk is [47].

Aseptische plaatsing

- ▶ Ontsmet de handen voor het klaarleggen van het benodigde materiaal.
- ▶ Benodigde materiaal:
 - ▶ Reinigingsmiddel (steriel water)
 - ▶ Urinezak en urinezakhouter
 - ▶ Verblijfskatheter
 - ▶ Steriele sondeerset
 - ▶ Steriel glijmiddel
 - ▶ Steriele handschoenen (+ reserve)
 - ▶ Aqua of glycerine-oplossing (afhankelijk van de verblijfskatheter en balloninhoud)
 - ▶ Spuit van 10 ml (afhankelijk van de balloninhoud sonde)
 - ▶ Fixatiemateriaal

Aseptische plaatsing

- ▶ Voor plaatsing moet de meatus zuiver zijn.
- ▶ Een intieme reiniging met water en neutrale zeep bij zichtbare bevuiling is belangrijk.
- ▶ Doe niet-steriele handschoenen aan en ontsmet de handen na het reinigen
- ▶ Het gebruik van een antisepticum voor het inbrengen van de katheter wordt niet meer aangeraden en kan vervangen worden door een grondige reiniging met steriel water.

Aseptische plaatsing

- ▶ Voorzie een steriel werkveld.
- ▶ Draag steriele handschoenen (of werk no touch)
- ▶ Sondeer steeds met een gesloten systeem. De urinairekatheter wordt op de urinecollector aangesloten vooraleer men met de plaatsing begint.
- ▶ Indien de katheter voor plaatsing in contact komt met de omgeving of een ander lichaamsdeel dan de meatus, moet de katheter worden vervangen.

Problemen bij plaatsen

- ▶ **Vernauwde voorhuid**
 - ▶ glijmiddel
- ▶ **Vernauwing van het plasgaatje of de plasbuis**
 - ▶ kleinere sonde + Tiemanntip (12u techniek)
- ▶ **Vergrote prostaat**
 - ▶ grotere sonde + Tiemanntip
 - ▶ Bij scrotale hoek penis naar beneden
 - ▶ (rectaal toucher)
- ▶ **Vaginale sondage**
 - ▶ sonde vaginaal laten zitten
- ▶ **Sluitspierovertactiviteit**
 - ▶ penis omhoog houden + constante lichte druk uitoefenen
 - ▶ Bekkenbodemoefeningen

Katheterballon

- ▶ Volume van de ballon aangegeven, bijv. '5 - 15 ml'.
- ▶ Een ballon met een klein volume leidt minder snel tot blaasspasmen dan één met een groot volume.
- ▶ **Kraanwater**
 - ▶ Kans op kalkvorming in het vulkanaal van de katheter
 - ▶ Bij knappen van de ballon kan dit leiden tot overdracht van bacteriën;
- ▶ **Fysiologisch zout**
 - ▶ Vormt zoutkristallen
- ▶ **Lucht**
 - ▶ De ballon gaat drijven op de urine in de blaas. De drainagegaatjes steken boven het urinepeil uit, waardoor afvloed van de urine niet mogelijk is.
- ▶ **Aqua**
 - ▶ Aanbevolen !!
- ▶ **Glycerine**
 - ▶ Minder leegloop van de ballon

Fixatie

- ▶ Het voorkomen van frictie en/of tractie op een transurethrale katheter is belangrijk omdat:
 - ▶ Minder traumatische desondages door hogere kans op spontane mictie na verwijderen katheter
 - ▶ Minder blaaskrampen, waardoor minder nood aan spasmolytica
 - ▶ Angstreductie bij de patiënt omwille van het niet moeten herplaatsen van de blaaskatheter
 - ▶ Meer comfort voor de patiënt
 - ▶ Valpreventie
 - ▶ Minder urineweginfecties
 - ▶ Betere afvloeï van urine, waardoor minder kans op obstructie door klonters of vlokken

Fixatie

▶ Veelgemaakte fouten

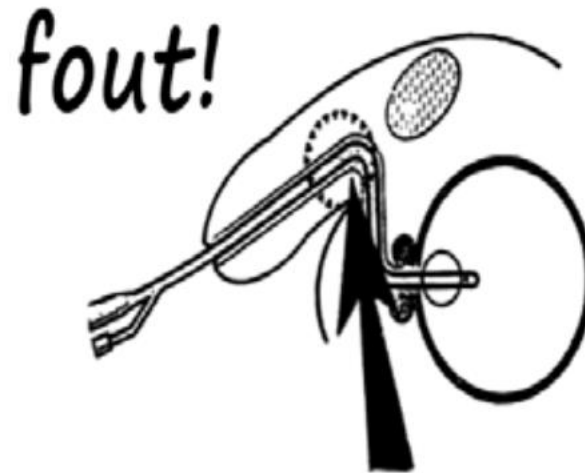
- ▶ Foute fixatie bij mannelijke patiënt
 - ▶ In kader van de scrotale hoek
- ▶ Fixatie door incontinentiemateriaal
- ▶ Fixatie door ondergoed

▶ Géén fixatie

- ▶ Comfort voor de patiënt
- ▶ 'Patiënt beweegt niet'
- ▶ Laag gepercipieerd belang
- ▶ Geen juist materiaal

▶ Fixeren en CAUTI?

- ▶ Tractie kan leiden tot trauma aan de urethra en blaaswand (HGR, 2017)
- ▶ Opportuniteit voor bacteriën

Fixatie

Fixatie

Positiebepaling

- Trek VOORZICHTIG de ballon tot tegen de blaashals aan. Daarna duw je de blaaskatheter 2 à 3 cm terug in de blaas. Hierdoor voorkom je dat de ballon op de blaashals drukt

Vrouw

- De katheter wordt bevestigd aan de boven- en binnenkant van de dij (losse lus)
- Controleer of er geen tractie is door de patiënt te vragen het bovenbeen op te trekken en naar buiten te brengen

Fixatie

Man

- ▶ De katheter wordt bevestigd op de onderbuik (scrotale hoek)
- ▶ Scheren wordt aanbevolen – in functie van de klever
- ▶ Indien niet mogelijk → fixeren zoals bij de vrouw

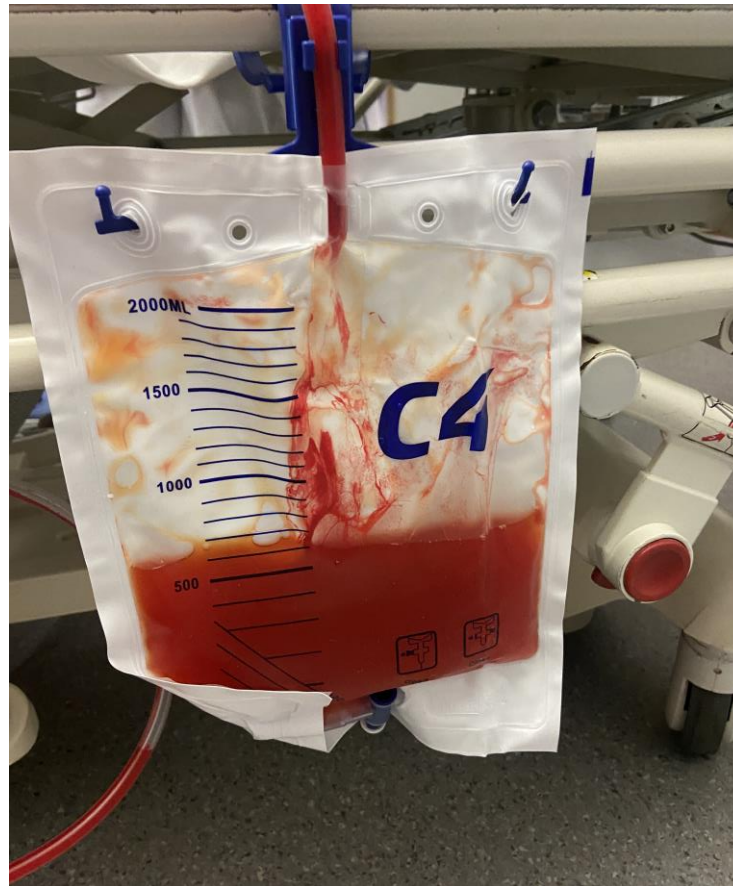

Afloop

- Hang de urinezak steeds beneden het niveau van de blaas van de patiënt
- Zorg ervoor dat de afvoerleiding niet afgeknikt is. Om drukplekken te voorkomen is het ook belangrijk dat de katheter niet onder het been van de patiënt ligt.
- De urinecollector mag ook niet in contact komen met de grond

Afloop

Preventieve maatregelen tijdens de zorg

- ▶ Meatus zorg
- ▶ Gesloten systeem
- ▶ Baden
- ▶ Vervangen en verwijderen
- ▶ Bewaken van verblijfsduur
- ▶ Blaasspoeling

Meatus

- ▶ Kijk dagelijks na of de indicatie voor het plaatsen van een verblijfsonde nog terecht is.
- ▶ Reinig de meatus dagelijks met water en eventueel neutrale zeep.

Dagelijkse hygiënische reiniging van de meatus is aangewezen; het systematisch gebruik van antiseptica is niet aangewezen

Aandacht voor manipulatie van de voorhuid!

Gesloten systeem

- ▶ Katheter en collector worden verbonden voor (of onmiddellijk na) de katheterisatie met steriele handschoenen
- ▶ Katheter en collector worden samen vervangen
- ▶ Staalname door aanprikken van katheter of punctieplaats
- ▶ Ledigen van collector via afvoerklap
- ▶ Blaasspoeling of instillatie via drielumenkatheter of punctieplaats

Gesloten systeem

▶ Flipflo

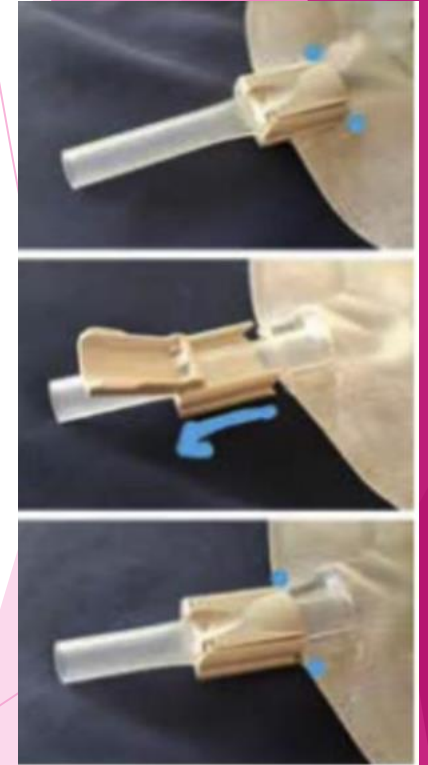
- ▶ Reinig het afsluitventiel dagelijks met water en zeep.
- ▶ Bewaar steeds het gesloten drainagesysteem. Het afsluitventiel wordt altijd samen met de katheter vervangen.

▶ Beenzak

- ▶ Afmeten + Kraantje naar beneden schuiven voor lekkage tegen te gaan
- ▶ Enkel ontkoppelen indien klinisch nodig

▶ Nachtzak

- ▶ Onder blaasniveau
- ▶ Doorkoppelen → ontsmetten
- ▶ Dagelijks wisselen indien deze overdag wordt afgekoppeld (ziekenhuis)
- ▶ Volgens het advies van Urobel wordt de beenzak en/of nachtzak vervangen om de 5 tot 7 dagen in de WZC

Baden

- ▶ Baden i.g.v. een verblijfskatheter:
- ▶ **Suprapubische katheter**
 - ▶ Douchen, baden en (revalidatie) zwemmen is toegestaan mits adequate afdekking van de insteekplaats van de katheter.
 - ▶ Katheterverband van de suprapubische katheter wordt vervangen na ontsmetting van de punctieplaats
- ▶ **Transurethrale verblijfskatheter**
 - ▶ Douchen is toegestaan
 - ▶ Baden en revalidatiezwemmen zijn niet toegestaan

Vervangen en verwijderen van het systeem

- ▶ Volledig drainagesysteem verwijderen of vervangen
- ▶ Het routinematig vervangen is niet geïndiceerd.
- ▶ Wel aangewezen bij:
 - ▶ Urinaire infectie of het vermoeden ervan
 - ▶ Bij problemen zoals verstopping of lekkage
- ▶ Het is nutteloos de verblijfskatheter af te klemmen vooraleer deze te verwijderen??

Problemen bij verwijderen katheter

▶ De ballon loopt niet leeg

- ▶ Door beschadiging in het lumen van het ballongedeelte
- ▶ Soms helpt het om op die plek in de katheter te knijpen

▶ Beschadiging door afklemmen met kocher

- ▶ Nooit op de katheter zelf afklemmen

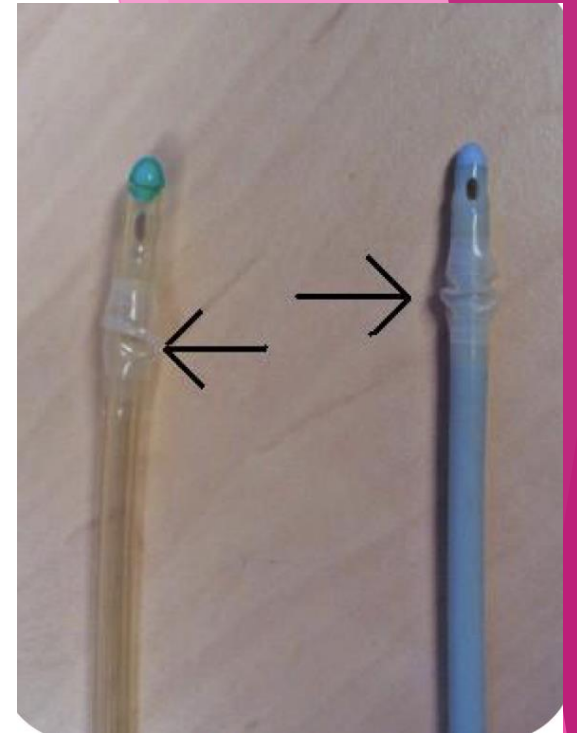
▶ Afknippen katheter

- ▶ Knip de katheter achter het ventiel door en let er dan op dat er water uit het lumen van de ballon stroomt.
- ▶ Knip de katheter niet tekort af en houd er rekening mee dat de katheterpunt terug kan schieten in de blaas. Zeker als het om een suprapubische katheter gaat.

▶ Opspuiten van steriele ether → Ziekenhuis

▶ Ballon leeg maar katheter zit vast (steenaanslag)

- ▶ Probeer gel langs de katheter
- ▶ Check of de katheter niet vast plakt aan de blaaswand/hals → dieper dompelen en draaien
- ▶ 0.3 of 0.5 ml terugspuiten in de ballon
- ▶ Durven doortrekken → weefselbeschadiging

Blaasspoeling

- ▶ Een routinematige blaasspoeling met een antibacterieel middel (bijvoorbeeld chloorhexidine) wordt niet aangeraden.
- ▶ Een blaasspoeling is enkel geïndiceerd bij:
 - ▶ Hematurie
 - ▶ Slijmvorming
 - ▶ Prostaat- of blaaschirurgie, enz.
 - ▶ In dat geval is na wegspoelen van de bloedklonters door een bevoegd persoon en op medisch advies, een continue spoeling in gesloten systeem met behulp van een katheter met 3 lumina raadzaam

Blaasspoeling

- ▶ Manueel spoelen met spuit (klonters, gruis, enz.) → mag fors gespoeld worden
- ▶ Bij sps of nefrostomiesonde → Voorzichtig met aspireren
- ▶ Uro-Tainer® NaCl 0,9% = onbruikbaar!
- ▶ Citroenzuur → Voorkomen van kristallisatie van fosfaten en oplossen van bestaande verkalking van katheter zelf
- ▶ Uro-Tainer® met citroenzuur
 - ▶ Uro-Tainer® Twin Suby G: 3,23% citroenzuur
 - ▶ 2-3/week: 10 minuten: 5 minuten per kamer
- ▶ Uro-Tainer® Twin Solutio R: 6,0% citroenzuur
 - ▶ Niet voor regelmatig gebruik

Take home messages

- ▶ Vereisten voldaan bij het plaatsen van een urinaire katheter:
 - ▶ Is de indicatie van de urinaire katheter gerechtvaardigd op de dag van de plaatsing
 - ▶ Direct voor en na de katheter plaatsing moet handhygiëne worden toegepast
 - ▶ Er dient een steriele/aseptische inbrengtechniek te worden gebruikt
 - ▶ De urinaire verblijfskatheter is gefixeerd
 - ▶ Blijf het gesloten systeem garanderen

Vragen?!?

Elise Ferket

Email: elise.ferket@vitaz.be

Dect: 03.760.74.08